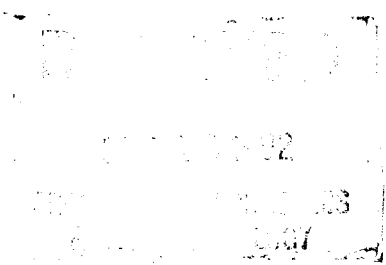

9.04
1968

ESO 1968

SPORZĄDZANIE DEKLARACJI O DOCHODZIE

Prepared by

Allan E. Lines
Extension Economist

Department of Agricultural Economics and Rural Sociology
The Ohio State University

DEPT. OF AGRIC. & RURAL SOC.
1000 FARM HOUSE
COLUMBUS, OHIO 43210
614/292-1000

June 1992

SPORZĄDZANIE DEKLARACJI O DOCHODZIE

*Przygotowali i tłumaczyli
dla*

POLSKO AMERYKANSKIEGO PROJEKTU DORADZTWA ROLNICZEGO

*Allan Lines
Przemysław Mastalerz
Jerzy Szykuła
Cezary Hebda
Józef Orpiszewski*

SPIS TREŚCI

Wstęp.	.....	1
Tekst do taśmy wideo	.....	1
Literatura	.....	8
Ćwiczenie 1	.....	9
Ćwiczenie 2	.....	11
Bilans początkowy	.....	12
Bilans końcowy	.....	14
Deklaracja o dochodzie	.....	16
Deklaracja o stanie majątkowym właściciela	.....	18
Arkusze robocze	.....	19
Odpowiedzi i komentarze 1	.....	21
Odpowiedzi i komentarze 2	.....	24

Credits

Coordinated by:

Carl O'Connor, Extension Economist,
Agricultural & Resource Economics,
Oregon State University, Corvallis, OR

Thomas Powell, Senior Education Officer,
Human Resources Planning & Development,
Farm Credit Services, St. Paul, MN

Gayle Willett, Extension Economist,
Dept. of Agricultural Economics,
Washington State University, Pullman, WA

Produced by:

Farm Credit Services, St. Paul, MN, and
Oregon State University, Corvallis, OR

Wayne E. Carlson, Extension Specialist,
University of Minnesota, St. Paul, MN
Consultant, Farm Credit Services, St. Paul

- David Parry, Media Producer
- Bruce Fredricksen, Media Producer
- Anne Merydith-Wolf, Editor
- Marla Maeder, Editor
- Bobbi Buffham, Word Processor
- Judy Morris, Word Processor

Funded by:

Extension Service, USDA, Washington, DC
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO
Farm Credit Services, St. Paul, MN

Sponsored by:

Cooperative Extension Services of:
Oregon State University
University of Nevada, Reno
Washington State University
University of Minnesota

Presented by:

Freddie Barnard, Extension Economist,
Purdue University, West Lafayette, IN

Thomas Booker, County Extension Agent,
Renville County, Olivia, MN

Bart Eleveld, Extension Farm Management
Specialist, Oregon State University, Corvallis, OR

Paul Gessaman, Extension Agricultural Finance
Economist, University of Nebraska, Lincoln, NE

Gary Hachfeld, County Extension Agent,
Agriculture, Nicollet County, St. Peter, MN

Dick Hawkins, Ext. Specialist, Farm Management,
University of Minnesota, St. Paul, MN

A. Gene Nelson, Head, Agricultural and Resource
Economics, Oregon State University, Corvallis, OR

Dick Wittman, President and Manager, Wittman
Farms, Inc.; Private Consultant, Culesac, ID

Advised by

Brent Beesley
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO

David Bennett
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO

Larry Binney, Department of Agricultural Economics,
University of Nebraska, Lincoln, NE

Michael Boehlje, Dept. of Agricultural and Applied
Economics, University of Minnesota, St. Paul, MN

James Cannon
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO

Virgil Crowley, Dept. of Agricultural Economics,
Pennsylvania State University, University Park, PA

Gayle Davidson
Farm Credit Services, St. Paul, MN

Mike Davis
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO

Clark Garland, Agriculture Extension Service,
University of Tennessee, Knoxville, TN

Richard Johnson
Farm Credit Services, St. Paul, MN

David Kettering
Farm Credit Services, St. Paul, MN

David Lambert, Dept. of Agricultural Economics,
University of Nevada, Reno, NV

Buel Lanpher, Extension Service,
USDA, Washington, DC

Jim Schurr
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO

Roger Shaffer
Farm Credit Corporation of America, Denver, CO

Income statement

2000-2001
12

SPORZĄDZANIE DEKLARACJI O DOCHODZIE

Freddie L. Barnard urodził się i wychował na farmie w zachodniej części stanu Kentucky. Farma specjalizowała się w hodowli bydła i uprawie zbóż. Jest on profesorem i ekonomistą na studiach eksternistycznych Uniwersytetu w Purdue. Jest autorem szeregu publikacji o raportach finansowych i zarządzaniu finansami. Barnard jest dyrektorem Szkoły Bankowości Rolnej Stanu Indiana i byłym kierownikiem biura terenowego firmy Production Credit Association. Ma doktorat z ekonomii rolnej ze specjalizacją w finansach rolnych. Doktoryzował się na Uniwersytecie Illinois.

Cele

Celem tego modułu jest pomożenie ci w:

1. oswojeniu się z deklaracją o dochodzie, czyli z deklaracją o zyskach i stratach, i w uświadomieniu sobie znaczenia tego dokumentu przy analizie twojego przedsiębiorstwa rolnego,
2. poznaniu struktury i pięciu głównych składników deklaracji o dochodzie,
3. zapoznaniu się z metodami określania dochodu gospodarstwa netto, opartymi na rachunkowości gotówkowej i całościowej,
4. nauczaniu się sporządzania deklaracji o dochodzie,
5. zrozumieniu ważności co najmniej czterech zastosowań deklaracji o dochodzie,
6. uświadomieniu sobie, że są różne drukowane formularze deklaracji o dochodzie, i że powinieneś wybrać taki formularz, który najlepiej odpowiada potrzebom twojego przedsiębiorstwa,
7. poznaniu ważnej zależności między bilansem i deklaracją o dochodzie, i poznaniu roli każdego z tych dokumentów w analizie sprawności przedsiębiorstwa.

Opis do taśmy wideo

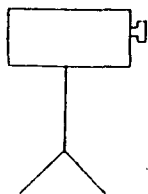
Freddie L. Barnard

Podczas mojej pracy z rolnikami w środkowo-zachodniej części USA uświadomiłem sobie, że nie wszyscy z nich zdają sobie w pełni sprawę z korzyści, jakie przynosi sporządzanie deklaracji finansowych. Deklaracje te mogą pomóc ci w analizowaniu sprawności finansowej twojego przedsiębiorstwa. Na przykład, deklaracja o dochodzie odpowiada na następujące pytania: czy działalność przyniosła stratę czy zysk na koniec roku? Ile wynosiła strata, względnie zysk? Te ważne pytania stają się szczególnie doniosłe w czasach ograniczonych zasobów, gdy wydaje się, że każdy ma coraz mniej pieniędzy.

Deklaracja o dochodzie może pomóc ci w obliczaniu różnych wyników finansowych w postaci liczb, służących do analizy słabych i silnych punktów przedsiębiorstwa. Pomoże ci też w kontaktach z kredytodawcami, gdy starasz się o nową pożyczkę lub o refinansowanie starej.

Niniejszy materiał jest jednym z modułów serii "Zarządzanie przedsiębiorstwami rolnymi". Moduł powinien być używany razem z odpowiadającą mu taśmą wideo. Treść może odbiegać od treści taśmy.

DEKLARACJA O DOCHODZIE

Film
przedstawia-
jący finanse

Czas nie pozwoli nam na przedyskutowanie wszystkich szczegółowych aspektów deklaracji o dochodzie, ale mamy nadzieję, że uda nam się wskazać punkty, co do których możesz potrzebować dodatkowych rad przy sporządzaniu deklaracji o dochodzie. Nasza dyskusja skoncentruje się na definicji deklaracji o dochodzie oraz na zastosowaniach, strukturze i sporządzaniu tego dokumentu. Przedyskutujemy także rachunkowość gotówkową w porównaniu z rachunkowością całościową.

Deklaracja o dochodzie, czyli o stratach i zyskach (jak się ją czasem nazywa) jest zestawieniem przychodów brutto pomniejszonych o koszty uzyskania tych przychodów. Wynikiem jest dochód gospodarstwa netto. Przyjrzyjmy się tej definicji w sposób bardziej szczegółowy.

Film przedstawiający finanse

Deklaracja o dochodzie jest filmowym obrazem przychodów, wydatków i przychodu netto uzyskiwanego przez gospodarstwo w pewnym okresie czasu. Okresem tym jest zwykle jeden rok, podobnie jak w deklaracjach o podatku dochodowym.

Na przychody gospodarstwa składają się otrzymane wpłaty lub wartość wytworzona w wyniku bieżących operacji, a także zyski lub straty z działalności inwestycyjnej w gospodarstwie. Przykładami przychodów z bieżących operacji są wpływy gotówkowe ze sprzedaży produkcji roślinnej, zwierząt i produktów zwierzęcych. Do przychodów należą też gotówkowe wpłaty z rządowych programów rolnych i opłaty za pracę wykonaną dla innych na zamówienie. Do niegotówkowych przychodów z bieżącej działalności należy też wzrost sumy wystawionych rachunków oraz wzrost stanu posiadania zbóż, paszy i zwierząt.

Deklaracja o dochodzie zawiera też wszystkie wydatki operacyjne poniesione w okresie, którego deklaracja dotyczy. Wydatki grupuje się w dwie kategorie: gotówkowe wydatki operacyjne i wydatki niegotówkowe. Do przykładów gotówkowych wydatków operacyjnych należą wydatki na paszę, materiał siewny, nawozy, środki ochrony roślin i odsetki. Głównym wydatkiem niegotówkowym jest amortyzacja zakwalifikowanych do tego obiektów, dozwolona przez prawo o podatku dochodowym.

Przy zastosowaniu rachunkowości całościowej bierze się po uwagę jeszcze inne wydatki niegotówkowe. Należą do nich zmiany w rachunkach do zapłacenia, zmiany w nagromadzonych wydatkach takich jak: odsetki, zmiany ilości niezutytych materiałów zaopatrzeniowych, gotówka zainwestowana w zbiory na polu i wydatki zapłacone z góry. Powiemy jeszcze więcej o tych niegotówkowych pozycjach w dyskusji o rachunkowości całościowej.

Na koniec, podczas tej sesji przedyskutujemy dwie liczby odnoszące się do dochodu netto, a mianowicie dochód gotówkowy netto i dochód gospodarstwa netto. W dyskusji o dochodzie gospodarstwa netto posłużymy się najpierw mniej dokładną rachunkowością gotówkową, a następnie rachunkowością całościową. Dochód gotówkowy netto równa się w zasadzie przychodom gotówkowym pomniejszonym o gotówkowe rozchody.

Odjęcie amortyzacji od dochodu gotówkowego netto daje dochód gospodarstwa netto - przy zastosowaniu rachunkowości gotówkowej.

Dochód gospodarstwa netto

Dochód gospodarstwa netto według rachunkowości gotówkowej bierze pod uwagę tylko gotówkowe przychody i rozchody oraz amortyzację. Wiemy jednak, że na te pozycje duży wpływ mają zmiany w zapasach i wydatkach niegotówkowych. Rachunkowość całościowa bierze pod uwagę także i te zmiany, i dlatego pozwala na bardziej dokładne obliczenie dochodu netto gospodarstwa. Przyjrzyjmy się, w jaki sposób możemy wykorzystać informacje zawarte w deklaracji o dochodzie.

Głównym zastosowaniem deklaracji o dochodzie jest wykazanie przychodów i rozchodów związanych z działalnością przedsiębiorstwa w ciągu roku. Pozwala to zobaczyć, czy rok zakończył się zyskiem czy stratą. Obliczenie przychodu netto gospodarstwa pozwala też na wyjaśnienie zmian majątku netto.

Deklaracja o dochodzie dostarcza też informacji do obliczania wskaźników finansowych, które mogą być użyte do oceny rentowności i wydajności.

Na koniec, kredytodawcy często wymagają deklaracji o dochodzie, gdy zwracasz się z prośbą o pożyczkę lub refinansowanie pożyczki.

Popatrzmy teraz na strukturę deklaracji o dochodzie. Widzieliśmy, że deklaracja o dochodzie, sporządzona na podstawie rachunkowości gotówkowej, oparta jest na podstawowej zależności: Przychód gotówkowy minus rozchód gotówkowy równa się dochodowi gotówkowemu netto minus amortyzacja, i równa się dochodowi gospodarstwa netto.

Elastyczność i prostota gotówkowej metody rachunkowości z punktu widzenia podatków sprawia, że jest ona popularna wśród licznych producentów rolnych.

Jeśli jednak chcemy dokładnie przedstawić prawdziwy dochód gospodarstwa netto to musimy uwzględnić także zmiany wartości zapasów i korekty uwzględniające zmiany w wydatkach niegotówkowych. Ta metoda rachunkowości jest zwana całościową (accrual method). Metoda całościowa uwzględnia zmiany wartości zapasów i zmiany w wydatkach niegotówkowych, jakie wystąpiły między początkiem i końcem okresu rozliczeniowego. W celu przygotowania deklaracji o dochodzie potrzebne są bilanse początkowy i końcowy, w których powyższe zmiany są uwzględnione.

Popatrzmy w jaki sposób pojawiają się niektóre z tych zmian, występujące w bilansach. Z punktu widzenia przychodów gospodarstwa, zmiany dotyczące zapasów są spowodowane zmianami ilości towarów albo zmianami ich cen lub też jednym i drugim. Przykładami towarów są zboża, inwentarz żywy przeznaczony na sprzedaż i zwierzęta rozplodowe.

Przykłady rozchodów niegotówkowych, które mogą ulegać zmianie w ciągu okresu rozrachunkowego i powodować zmiany dochodu gospodarstwa netto, są następujące: rachunki do zapłacenia, zakumulowane wydatki takie jak odsetki i podatki, niewykorzystane zapasy z poprzedniego

ZMIANY WARTOŚCI ZAPASÓW SĄ SPOWODOWANE ZMIANAMI:

- * Ilości
- * Cen
- * Ilości i cen

DEKLARACJA O DOCHODZIE

Całkowite przychody
gospodarstwa

- +/- Zmiany wartości
zapasów
- Zakupiona pasza
- Zakupione zwierzęta

= Wartość produkcji
gospodarstwa

- Wydatki gotówkowe
- Amortyzacja
- +/- Wydatki niegotów-
kowe

= dochód gospodarstwa
netto

okresu, inwestycje zaangażowane w zboża na polu oraz wydatki poniesione z góry.

Większość deklaracji o dochodzie ujmuje zmiany w pozycjach niegotówkowych w tych miejscach, w których zestawione są przychody i wydatki.

W deklaracjach o dochodzie często odejmuje się wartość zakupionych pasz i zwierząt od całkowitego przychodu, w celu obliczenia wartości produkcji gospodarstwa. Ułatwia to analizę przedsiębiorstwa. Wydaje się, że te zakupy prowadzą do zawyżenia przychodów rzeczywiście wytworzonych przez gospodarstwo.

Deklaracja o dochodzie, sporządzona przy użyciu rachunkowości całosciowej w celu obliczenia dochodu netto, wygląda podobnie do schematu pokazanego obok. Widzimy, że wartość produkcji skorygowana o wydatki gotówkowe, amortyzację i wydatki niegotówkowe, daje prawdziwy dochód netto. Jest to zysk z pracy osób prowadzących gospodarstwo i z kapitału udziałowego. Jest to kwota, z której można opłacić utrzymanie rodziny, podatki, inwestycje i oszczędności. Również z tej kwoty spłaca się sumy kredytów średnio- i długoterminowych.

Przykład: Frank Farmer

W celu zilustrowania tego o czym mówiliśmy wykorzystamy uproszczoną deklarację o dochodzie (str.16), w której wykorzystano dane wzięte z rzeczywistego przedsiębiorstwa. Jest ono prowadzone przez osobę o nazwisku Frank Farmer.

Frank jest jedynym właścicielem 80 akrów ziemi, z czego 60 akrów jest pod uprawą (40 akrów kukurydzy i 20 akrów soi). Dzierżawi on też za gotówkę 300 akrów (200 kukurydzy i 100 soi) i dzierżawi też za 50% udziałów w zbiorach dodatkowe 240 akrów (120 kukurydzy i 120 soi).

W roku 19X1 miał on 360 akrów kukurydzy i 240 akrów soi. Oprócz tego sprzedał 550 tuczników, wyhodowanych z prosiąt od własnych 40 macior. Frank pracuje na gospodarstwie w pełnym wymiarze czasu i również w pełnym wymiarze zatrudnia jednego pracownika.

Deklaracja o dochodzie Franka dotyczy roku 19X1. Jest to rok kalendarzowy i jednocześnie rok podatkowy. Przychody Franka w ciągu tego roku obejmowały:

Sprzedaż

Kukurydza	\$ 75000
Soja	\$ 44600
Tuczniki	\$ 53760
Zwierzęta rozplodowe	\$ 3060
Całkowity przychód gotówkowy	\$177420

DOCHÓD GOTÓWKOWY NETTO

Całkowity przychód gotówkowy	\$177470
- Całkowite wydatki gotówkowe	<u>-142810</u>
= Dochód gotówkowy netto	\$ 34660

Gotówkowe wydatki przedsiębiorstwa Franka w roku 19X1 obejmowały:

Pasza	\$ 18000
Gotówkowe wydatki operacyjne (wynajęta praca, naprawy, środki ochrony roślin, nawozy, odsetki etc.)	<u>\$124810</u>
Całkowite wydatki gotówkowe	\$142810

Na podstawie powyższych informacji możemy obliczyć gotówkowy dochód Franka netto. Obliczenie polega na odjęciu całkowitych wydatków w sumie \$ 142810 od całkowitego przychodu \$ 177470. Otrzymujemy dochód gotówkowy netto w wysokości \$ 34660.

Następnym krokiem w obliczaniu dochodu gospodarstwa netto jest odjęcie od dochodu gotówkowego netto kwoty amortyzacji, wynoszącej \$ 17000. Daje to nam dochód gospodarstwa netto w kwocie \$ 17660. W tym przykładzie posłużyliśmy się rachunkowością gotówkową.

Zastosowanie rachunkowości całościowej

Przypuśćmy, że Frank chce obliczyć dochód gospodarstwa netto na podstawie bardziej dokładnej, całościowej metody prowadzenia rachunków. Jakich korekt musi on dokonać? W celu stwierdzenia zmian w jego kontach aktywów i pasywów musimy popatrzeć na sporządzone przez niego bilanse: początkowy i końcowy.

Zobaczmy najpierw, jakich korekt wymaga przychód Franka. Wiemy już, że gotówkowy przychód z jego bieżących operacji wynosił \$ 177470, ale musimy jeszcze poznać zmiany wartości zapasów, bo wpływają one na dochód netto. Po bliższym przyjrzeniu się zauważymy, że w ciągu roku nastąpiły zmiany trzech rodzajów aktywów Franka.

Przy końcu roku Frank ma o 1000 buszli soji mniej, co przy stałej cenie \$ 5 za buszel, powoduje zmniejszenie wartości zapasów zbóż o \$ 5000, z początkowej wartości \$ 80000 do \$ 75000. Wartość zwierząt zwiększyła się o \$ 2000 (z 20000 do 22000) z powodu wzrostu ceny rynkowej tuczników. Wartość jego stada rozplodowego zmniejszyła się o \$ 1000 (z 10000 do 9000) z powodu zmniejszenia się liczby zwierząt.

Żeby skorygować przychód gotówkowy Franka musimy od całkowitego przychodu gotówkowego odjąć \$ 5000, dodać \$ 2000 i jeszcze odjąć \$ 1000. W wyniku otrzymujemy całkowity przychód gospodarstwa wynoszący \$ 173470.

Frank nie miał strat ani zysków z działalności inwestycyjnej, a więc jego całkowity przychód, oparty na rachunkowości całościowej, wynosi \$ 173470.

Po uwzględnieniu zmian w zapasach musimy obliczyć wartość produkcji gospodarstwa. Dokonujemy tego przez odjęcie wartości zakupionej paszy i zwierząt od całkowitego przychodu gospodarstwa. W wypadku Franka Farmera wartość produkcji gospodarstwa wynosi \$ 155470. Można to

KOREKTA WYDATKÓW PRZEZ UWZGLĘDNIENIE WYDATKÓW NIEGOTÓWKOWYCH

Gotówkowe wydatki operacyjne	\$124810
Amortyzacja	17000
Niewykorzy- stane materiały	1660
Rachunki do zapłacenia	<u>4000</u>
Całkowite wydatki operacyjne	\$147470

traktować jako wartość dodaną, wynikającą z działalności rolniczej w roku 19X1.

A co z wydatkami? Wiemy już, że gotówkowe wydatki operacyjne Franka, bez zakupu paszy i bez \$ 17000 amortyzacji, wynoszą \$ 124810. Wystąpiły jednak zmiany w niektórych aktywach i pasywach Franka, które trzeba uwzględnić w formie korekty niegotówkowych wydatków.

Zauważyliśmy, że Franka zapasy materiałów zaopatrzeniowych na początku roku miały wartość \$ 5000. Przy końcu roku wartość ta zmniejszyła się do \$ 3340. Różnica wynosząca \$ 1660 musi być dodana do wydatków Franka.

Wydatki te zostały poniesione w roku 19X0, ale użyte zostały do finansowania produkcji w roku 19X1 i wobec tego powinny pojawić się w deklaracji o dochodzie za rok 19X1 po stronie wydatków. Oprócz tego, w ciągu roku nastąpił wzrost sumy rachunków do zapłacenia, z \$ 82000 na początku do \$ 86000 na końcu roku. Tę różnicę należy również umieścić po stronie wydatków, obok amortyzacji. Mamy więc następujący rachunek:

Gotówkowe wydatki operacyjne	\$ 124810
+ Amortyzacja	\$ 17000
+ Zmniejszenie wartości materiałów	\$ 1660
+ Wzrost rachunków do zapłacenia	<u>\$ 4000</u>
Całkowite koszty operacyjne	\$ 147470

Popatrzmy teraz na naszą deklarację o dochodzie z wszystkimi wypełnionymi pozycjami. Gdy od wartości produkcji gospodarstwa (\$ 155470) odejmiemy całkowite koszty operacyjne (\$ 147470) to wyliczony w ten sposób, w oparciu o rachunek całościowy, dochód gospodarstwa netto wynosi \$ 8000. Jest to zapłata (jeszcze bez podatków), jaka Frank i jego rodzina otrzymali w roku 19X1 za pracę i wkład kapitałowy w gospodarstwo. Zauważ, że dochód obliczony na podstawie bardziej dokładnej metody rachunku całościowego, jest o \$ 9660 mniejszy od dochodu obliczonego metodą rachunku gotówkowego.

Majątek właściciela

Spróbujmy teraz pogodzić nasze bilanse z deklaracją o dochodzie. Musi być jakieś powiązanie między tymi dokumentami, ponieważ wcześniej powiedzieliśmy, że jednym z głównych zastosowań deklaracji o dochodzie jest wytłumaczenie zmian majątku netto. Najprostszym sposobem objaśnienia tych powiązań jest deklaracja o majątku właściciela (str.13).

Związki między dokumentami objaśnimy znowu na przykładzie Franka Farmera. Początkowo, w dniu 31 grudnia 19X0, jego majątek netto obliczony metodą opartą na kosztowej wycenie wartości aktywów, wynosił \$ 152000. Wynikło to z bilansu Franka na dzień 31.12.19X0. Dochód netto gospodarstwa za rok 19X1 wyniósł \$ 8000. Kwota ta wynika z deklaracji o dochodzie.

W okresie rozrachunkowym Frank nie otrzymał żadnych darów, a ponieważ jest jedynym właścicielem, to nie otrzymał wpłat powiększających kapitał, co mogłoby mieć miejsce w przypadku spółki lub korporacji.

Po dodaniu majątku netto Franka (obliczonego metodą kosztową) na początku roku, do jego dochodu netto, powinniśmy otrzymać wartość majątku netto na końcu roku. Tak obliczony majątek wynosi \$ 160000. Jednak według bilansu na dzień 31.12.19X1 wartość tego majątku wynosi tylko \$ 147000. Różnica w wysokości \$ 13000 jest sumą pobraną przez Franka z gospodarstwa na opłacenie kosztów utrzymania rodziny i podatków.

Zauważmy również, że majątek netto Franka na początku roku był o \$ 5000 większy niż na końcu. Tak więc Frank nie tylko wydał na utrzymanie dochód wynoszący \$ 8000, ale jeszcze wydał dalsze \$ 5000 z majątku.

Bilanse Franka Farmera z lat 19X0 i 19X1 wskazują, że jego majątek netto według wartości rynkowej zmniejszył się w ciągu roku o \$ 15000, z wartości \$ 172000 do 157000. Część tego spadku wyjaśnia kwota \$ 13000 pobrana na utrzymanie rodziny i podatki, podczas gdy dochód netto wyniósł tylko \$ 8000. Różnica wynosi \$ 5000. Pozostałe zmniejszenie się majątku netto (według wartości rynkowej) o \$ 10000 jest spowodowane spadkiem rynkowej wartości aktywów Franka. Przyjrzyjmy się, w jaki sposób jego aktywa straciły na wartości.

Wartość maszyn Franka spadła w ciągu roku o \$ 8000 (z \$ 102000 do 94000), ale z tego \$ 6000 pochodzi stąd, że roczna amortyzacja \$ 15000 przewyższa wartość nowo zakupionych maszyn (\$ 9000). Zatem \$ 2000 jest spowodowane spadkiem rynkowej wartości maszyn.

Wartość rynkowa nieruchomości Franka zmniejszyła się z \$ 127000 do \$ 117000, czyli o \$ 10000. Z tej kwoty \$ 2000 jest wynikiem amortyzacji budynków, zatem \$ 8000 jest spowodowane spadkiem rynkowej ceny ziemi. Spadek o \$ 2000 na maszynach i \$ 8000 na ziemi czyni łącznie \$ 10000.

Deklaracja o dochodzie i bilans mogą przydać się do interpretacji zmian majątku netto. W przypadku Franka spadek cen rynkowych jego głównych aktywów odpowiada \$ 10000, z ogólnej kwoty \$ 15000 spadku majątku netto według cen rynkowych. W świetle tego, ocena zdolności Franka do osiągnięcia sukcesu na dłuższą metę nie jest tak zła, jak byłoby w przypadku, gdyby spadek wartości majątku został spowodowany głównie stratami operacyjnymi wynikającymi ze złego zarządzania.

Na tym kończymy sesję poświęconą deklaracji o dochodzie. Z powodu ograniczeń czasowych pomineliśmy takie ważne zagadnienia, jak straty i zyski z zawartych umów, sprzedaży aktywów średnio- i długoterminowych, nadzwyczajne straty i zyski, oraz podatki.

Jeśli zagadnienia te dotyczą twojego przedsiębiorstwa to proponujemy, żebyś zwrócił się po radę do księgowego, specjalisty od podatków, rejonowego agenta rolnego lub do banku rolnego. Dodatkowym źródłem informacji jest literatura.

LITERATURA

- Barry, Peter J., John A. Hopkins and Chester B. Baker. 1979. *Financial Management in Agriculture*. Danville, IL: The Interstate Printers and Publishers, Inc. Second edition.
- Burgess, William C., Danny A. Klinefelter and Donaldson V. Wickens. 1984. *Financial Decisions: A Survival Handbook for Farmers*. Skokie, IL: Century Communications, Inc.
- Frey, Thomas L. and Danny A. Klinefelter. 1978. *Coordinated Financial Statements for Agriculture*. Skokie, IL: Agri Finance.
- Frey, Thomas L. and A. Gene Nelson. 1983. *You and Your Income Statement*. Skokie, IL: Century Communications, Inc.
- James, Sydney and Everett Stoneberg. 1974. *Farm Accounting and Business Analysis*. Ames, IA: Iowa State University Press.
- Lee, Warren F., Michael D. Boehlje, Aaron G. Nelson and William G. Murray. 1980. *Agricultural Finance*. Ames, IA: Iowa State University Press.
- Penson, John B. Jr. and David A. Lins. 1980. *Agricultural Finance: An Introduction to Micro and Macro Concepts*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Penson, John B. Jr. and Clair J. Nixon. 1983. *Understanding Financial Statements in Agriculture*. College Station, TX: Agri-Information Corporation.
- Penson, John B. Jr. and Clair J. Nixon. 1985. *How to Analyze Financial Statements in Agriculture*. College Station, TX: Agri-Information Corporation.

ĆWICZENIE 1

Pytania z wideo

Zaznacz czy następujące zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F).

P	F	1.	Deklaracja o dochodzie jest zestawieniem przychodu wytworzonego w ciągu określonego czasu, zwykle jednego roku, pomniejszonego o wydatki poniesione w związku z wytworzeniem tego przychodu. Wynikiem jest dochód netto gospodarstwa.
P	F	2.	Przychód gospodarstwa składa się z kwot uzyskanych z bieżących operacji i z zysków lub strat pochodzących z inwestowania w gospodarstwo.
P	F	3.	Gotówkowy dochód gospodarstwa netto obejmuje zmiany w zapasach.
P	F	4.	W oparciu o rachunek gotówkowy można obliczyć dochód gospodarstwa netto odejmując amortyzację od przychodu gospodarstwa netto.
P	F	5.	Amortyzacja jest wydatkiem gotówkowym.
P	F	6.	Do przychodu uzyskanego przez gospodarstwo zalicza się wpłaty gotówkowe z rządowych programów rolnych.
P	F	7.	Deklaracja o dochodzie, sporządzona w oparciu o rachunek całosciowy, zawiera dwie kategorie wydatków gospodarstwa. Są to wydatki gotówkowe i niegotówkowe.
P	F	8.	Gotówka wyłożona na zakupy maszyn rolniczych jest w deklaracji o dochodzie ujęta jako wydatek gotówkowy.
P	F	9.	Dochód gospodarstwa netto oblicza się przez odjęcie wydatków gotówkowych w ciągu pewnego okresu czasu (łącznie z gotówkowymi wydatkami na nieruchomości) od uzyskanych w tym czasie przychodów.
P	F	10.	Jedno z zastosowań deklaracji o dochodzie polega na tym, że deklaracja ta pomaga wytłumaczyć zmiany wartości majątku netto.

Przykład:

Rołnik Jones miał roczny przychód z gospodarstwa wynoszący \$ 100000. Jego wydatki operacyjne w ciągu roku wynosiły \$ 65000, a koszty amortyzacji \$ 20000. Wartość jego zapasów zboża zmniejszyła się w ciągu roku o \$ 15000. W ciągu tego roku zakupił on traktor za \$ 30000 i zapłacił za niego gotówką. Na podstawie wyłącznie tych informacji przyporządkuj podane niżej kwoty do odpowiedniej kategorii. Ta sama litera może być użyta więcej niż jeden raz i nie wszystkie litery muszą być wykorzystane.

	11.	Dochód gotówkowy gospodarstwa netto	A. 0
	12.	Dochód gospodarstwa netto (rachunek całościowy)	B. 15000
	13.	Dochód gospodarstwa netto (rachunek gotówkowy)	C. 35000
	14.	Wydatki ogółem (rachunek gotówkowy)	D. 85000
	15.	Wydatki ogółem (rachunek całościowy)	E. 115000
P F	16.	Do sporządzenia deklaracji o dochodzie przy użyciu rachunku całościowego potrzebne są bilanse: początkowy i końcowy.	
P F	17.	Wzrost wartości tej części majątku nieruchomego gospodarstwa, która nie została sprzedana w ciągu roku, powinien być uwzględniony po stronie przychodu w deklaracji o dochodzie, jeśli rachunki prowadzono metodą całościową.	
P F	18.	Jeśli stosujemy rachunkowość całościową, to w przypadku gdy na początku wartość zwierząt przeznaczonych do sprzedania jest mniejsza niż na końcu roku, przyrost wartości powinien być dodany do przychodu gotówkowego w celu obliczenia całkowitego przychodu.	
P F	19.	Gdy wartość nagromadzonych odsetek w bilansie początkowym jest mniejsza niż w bilansie końcowym, to przyrost ten powinien być dodany do gotówkowych wydatków operacyjnych i do amortyzacji, jeśli obliczymy wielkość wydatków ogółem metodą rachunkowości całościowej.	
P F	20.	Gdy wartość zapasów na początku roku jest większa niż na końcu roku, to różnica powinna być dodana do gotówkowych wydatków operacyjnych i amortyzacji, jeśli wielkość wydatków ogółem obliczamy opierając się na rachunkowości całościowej.	

ĆWICZENIE 2

Obliczanie dochodu gotówkowego netto i dochodu gospodarstwa netto

Przyjmij, że przychód gotówkowy Franka Farmera ze sprzedaży kukurydzy wyniósł \$ 101050, i że jego zapasy kukurydzy na początku miały wartość \$ 60000, a na końcu \$ 35000. Przyjmij też, że wszystkie inne przychody i wydatki są takie same jak w przykładzie z wideo.

1. Oblicz dochód gotówkowy netto gospodarstwa Franka Farmera.
2. Za pomocą rachunkowości gotówkowej oblicz dochód netto gospodarstwa Franka Farmera.
3. Za pomocą rachunkowości całościowej oblicz dochód netto gospodarstwa Franka Farmera.
4. Gdyby Frank Farmer w momencie składania wniosku o pożyczkę przyniósł do banku tylko swój wykaz dochodów do celów podatkowych, to czy przedstawiłby prawdziwy dochód swojego gospodarstwa w sposób zawyżony czy zaniżony ?

BILANS POCZĄTKOWY

Nazwisko: Frank Farmer Data: 31 grudnia 19X0

AKTYWA			PASYWA I WARTOSC NETTO		
	Koszt	Wartosc rynkowa		Koszt	Wartosc rynkowa
AKTYWA BIEŻĄCE			PASYWA BIEŻĄCE		
Gotówka:	\$ 6000	\$ 6000	Rachunki do zaplacen	\$ 82000	\$ 82000
Żywy inwentarz tuczni	20000	20000	Części długów do spłaty w ciągu 12 miesięcy		
Zapasy zboża: kukurydza	60000	60000	sredniotermin.	\$ 6000	\$ 6000
soja	20000	20000	długotermin.	\$ 3000	\$ 3000
Zaopatrzenie	5000	5000	Narosłe odsetki rachunki do zaplacen	\$ 5500	\$ 5500
			sredniotermin.	\$ 1200	\$ 1200
			długotermin.	0	0
			Narosłe podatki od nieruchomości	\$ 500	\$ 500
			dochodowy i ubezp.soc.	\$ 1200	\$ 1200
Inne	0	0	Inne	0	0
CAŁKOWITE AKTYWA BIEŻĄCE	\$ 111000	\$ 111000	CAŁKOWITE PASYWA BIEŻĄCE	\$ 100000	\$ 100000

AKTYWA			PASYWA I WARTOŚĆ NETTO		
	Koszt	Wartość rynkowa		Koszt	Wartość rynkowa
AKTYWA ŚREDNIOTERMINOWE			PASYWA ŚREDNIOTERMINOWE		
Maszyny: Koszt \$ 127000	\$ _____	\$ 102000	Pożyczka na maszyny (suma do spłacenia w czasie dłuższym od 12 miesięcy)	\$ 24000	\$ 24000
Zakum.amortyzacja \$ 30000	97000	_____	Inne	0	0
Zwierzęta rozplodowe	10000	10000			
Inne	0	0			
CAŁKOWITE AKTYWA ŚREDNIOTERMINOWE	\$ 107000	\$ 112000	CAŁKOWITE PASYWA ŚREDNIOTERMINOWE	\$ 24000	\$ 24000
AKTYWA DŁUGOTERMINOWE			PASYWA DŁUGOTERMINOWE		
Ziemia, budynki Koszt \$ 124000	\$ _____	\$ 127000	Oplaty hipoteczne (termin płatności ponad 12 miesięcy)	\$ 54000	\$ 54000
Zakum.amortyzacja \$ 12000	112000	_____	Inne	0	0
Inne	0	0			
CAŁKOWITE AKTYWA DŁUGOTERMINOWE	\$ 112000	\$ 127000	CAŁKOWITE PASYWA DŁUGOTERMINOWE	\$ 54000	\$ 54000
			CAŁKOWITE PASYWA	\$ 178000	\$ 178000
			WARTOŚĆ NETTO	\$ 152000	\$ 172000
CAŁKOWITE AKTYWA	\$ 330000	\$ 350000	SUMA CAŁKOWITYCH PASYWOW I WARTOŚCI NETTO	\$ 330000	\$ 350000

BILANS KOŃCOWY

Nazwisko: Frank Farmer   Data: 31 grudnia 19X1

AKTYWA			PASYWA I WARTOŚĆ NETTO		
	Koszt	Wartość rynkowa		Koszt	Wartość rynkowa
AKTYWA BIEŻĄCE			PASYWA BIEŻĄCE		
Gotówka:	\$ 9660	\$ 9660	Rachunki do zapłacenia	\$ 86000	\$ 86000
Żywy inwentarz tuczniaki	22000	22000	Części długów do spłaty w ciągu 12 miesięcy średniotermin.	\$ 6000	\$ 6000
Zapasy zboża: kukurydza	60000	60000	długotermin.	\$ 3000	\$ 3000
soja	15000	15000	Narosłe odsetki rachunki do zapłacenia	\$ 5860	\$ 5860
Zaopatrzenie	3340	3340	średniotermin.	\$ 1440	\$ 1440
			długotermin.	0	0
			Narosłe podatki od nieruchomości	\$ 500	\$ 500
			dochodowy i ubezpiec. soc.	\$ 1200	\$ 1200
Inne	0	0	Inne	0	0
CAŁKOWITE AKTYWA BIEŻĄCE	\$ 110000	\$ 110000	CAŁKOWITE PASYWA BIEŻĄCE	\$ 104000	\$ 104000

AKTYWA			PASYWA I WARTOSC NETTO		
	Koszt	wartość rynkowa		Koszt	Wartość rynkowa
AKTYWA SRED- NIOTERMINOWE			PASYWA SRED- NIOTERMINOWE		
Maszyny: Koszt \$ 136000	\$ _____	\$ 94000	Pozyczka na maszyny (suma do spłacenia w czasie dłuższym od 12 miesięcy)	\$ 18000	\$ 18000
Zakum.amorty- zacja \$ 45000	91000	_____	Inne	0	0
Zwierzęta rozplodowe	9000	9000			
Inne	0	0			
CAŁKOWITE AKTYWA SRED- NIOTERMINOWE	\$ 100000	\$ 103000	CAŁKOWITE PASYWA SRED- NIOTERMINOWE	\$ 18000	\$ 18000
AKTYWA DEUGO- TERMINOWE			PASYWA DEUGO- TERMINOWE		
Ziemia, budynki Koszt \$ 124000	\$ _____	\$ 117000	Oplaty hipoteczne (termin płatności ponad 12 miesięcy)	\$ 51000	\$ 51000
Zakum.amorty- zacja \$ 14000	110000	_____	Inne	0	0
Inne	0	0			
CAŁKOWITE AKTYWA DEUGO- NIOTERMINOWE	\$ 110000	\$ 117000	CAŁKOWITE PASYWA DEUGO- NIOTERMINOWE	\$ 51000	\$ 51000
			CAŁKOWITE PASYWA	\$ 173000	\$ 173000
			WARTOSC NETTO	\$ 147000	\$ 157000
CAŁKOWITE AKTYWA	\$ 320000	\$ 330000	SUMA CAŁKOWITYCH PASYWOW I WAR- TOSCI NETTO	\$ 320000	\$ 330000

DEKLARACJA O DOCHODZIE

Nazwisko: Frank Farmer

Okres 12 miesięcy kończący się 31.12.19X1

Przychody			RACHUNKOWOSC GOTÓWKOWA	RACHUNKOWOSC CAŁOŚCIOWA
PRZYCHÓD GOTÓWKOWY				
Kukurydza		\$ 76050		
Soja		44600		
Tuczniki		53760		
Zwierzęta rozplodowe		3060		
Inne		0		
CAŁKOWITY GOTÓWKOWY PRZYCHÓD GOSPODARSTWA			\$ 177470	\$ 177470
KOREKTY INWENTARYZACYJNE				
	STAN początek	koniec	RÓŻNICA (kon.-pocz.)	
Kukurydza	\$ 60000	\$ 60000	\$ 0	
Soja	20000	15000	-5000	
Tuczniki	20000	22000	+2000	
Zwierzęta rozplodowe	10000	9000	-1000	
Inne	0	0	0	
CAŁKOWITE KOREKTY INWENTARYZACYJNE			brak danych	\$ -4000
CAŁKOWITY PRZYCHÓD GOSPODARSTWA			\$ 177470	\$ 173470

Wydatki		RACHUNKOWOSC GOTÓWKOWA	RACHUNKOWOSC CAŁOSCIOWA
- Zakup paszy		\$ <u>-18000</u>	\$ <u>-18000</u>
WARTOSC PRODUKCJI GOSPODARSTWA		\$ <u>159470</u>	\$ <u>155470</u>
GOTÓWKOWE WYDATKI OPERACYJNE			
Odsetki		\$ <u>18870</u>	
Inne gotówkowe wydatki operacyjne		\$ <u>105940</u>	
CAŁKOWITE GOTÓWKOWE WYDATKI OPERACYJNE GOSPODARSTWA		\$ <u>-124810</u>	\$ <u>-124810</u>
GOTÓWKOWY DOCHÓD GOSPODARSTWA NETTO		\$ <u>34660</u>	<u>brak danych</u>
- Amortyzacja		\$ <u>-17000</u>	\$ <u>-17000</u>
Inne korekty wydatków niegotówkowych			
AKTYWA			
		RACHUNKI	RÓŻNICA
		początek koniec	(kon.-pocz.)
Niezuzyte materiały zaopatrzeniowe	\$ <u>5000</u>	\$ <u>3340</u>	\$ <u>-1660</u>
Inne	\$ <u>0</u>	\$ <u>0</u>	\$ <u>0</u>
PASywa			
			RÓŻNICA
			(pocz.-kon.)
Rachunki do zaplacen	\$ <u>82000</u>	\$ <u>86000</u>	\$ <u>-4000</u>
Nagromadzone odsetki	<u>7300</u>	<u>7300</u>	<u>0</u>
Nagromadzone podatki	<u>1700</u>	<u>1700</u>	<u>0</u>
Inne	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
OGÓŁEM INNE KOREKTY WYDATKÓW NIEGOTÓWKOWYCH		<u>brak danych</u>	\$ <u>-5660</u>
DOCHÓD GOSPODARSTWA NETTO		\$ <u>17660</u>	\$ <u>8000</u>

DEKLARACJA O STANIE MAJĄTKOWYM WŁAŚCICIELA

Nazwisko: Frank Farmer

Okres 12 miesięcy
kończący się 31.12.19X1

1. Majątek netto na początku (według kosztu)	<u>\$ 152000</u>
2. Dochód gospodarstwa netto (całościowo)	<u>8000</u>
3. Darowizny i spadki	<u>0</u>
4. Wpłaty powiększające kapitał	<u>0</u>
5. Całkowity majątek (suma wierszy 1, 2, 3 i 4)	<u>\$ 160000</u>
6. Darowizny (zrobione)	<u>0</u>
7. Majątek netto wg bilansu końcowego	<u>147000</u>
8. Potrącenia (wiersz 5 minus wiersze 6 i 7)	<u>\$ 13000</u>

ARKUSZ ROBOCZY

Nazwisko: Frank Farmer

Okres 12 miesięcy kończący się 31.12.19X1

Przychody		RACHUNKOWOSC GOTÓWKOWA	RACHUNKOWOSC CAŁOŚCIOWA
PRZYCHÓD GOTÓWKOWY			
Kukurydza	\$ _____		
Soja	44600		
Tuczniki	53760		
Zwierzęta rozplodowe	3060		
Inne	0		
CAŁKOWITY GOTÓWKOWY PRZYCHÓD GOSPODARSTWA		\$ _____	\$ _____
KOREKTY INWENTARYZACYJNE			
	<div> <div>STAN</div> <div>początek koniec</div> </div> <div>RÓŻNICA (kon.-pocz.)</div>		
Kukurydza	\$ 60000 \$ _____ \$ _____		
Soja	20000 15000 -5000		
Tuczniki	20000 22000 +2000		
Zwierzęta rozplodowe	10000 9000 -1000		
Inne	0 0 0		
CAŁKOWITE KOREKTY INWENTARYZACYJNE		\$ _____	\$ _____
CAŁKOWITY PRZYCHÓD GOSPODARSTWA		\$ _____	\$ _____

Wydatki		RACHUNKOWOSC GOTOWKOWA	RACHUNKOWOSC CAŁOŚCIOWA
- Zakup paszy		\$ -18000	\$ -18000
WARTOSC PRODUKCJI GOSPODARSTWA		\$ _____	\$ _____
GOTÓWKOWE WYDATKI OPERACYJNE			
Odsetki	\$ 18870		
Inne gotówkowe wydatki operacyjne	\$ 105940		
CAŁKOWITE GOTÓWKOWE WYDATKI OPERACYJNE GOSPODARSTWA		\$ -124810	\$ -124810
GOTÓWKOWY DOCHÓD GOSPODARSTWA NETTO		\$ _____	\$ _____
- Amortyzacja		\$ -17000	\$ -17000
Inne korekty wydatków niegotówkowych			
AKTYWA			
	RACHUNKI początek koniec	RÓŻNICA (kon.-pocz.)	
Niezużyte materiały zaopatrzeniowe	\$ 5000 \$ 3340	\$ -1660	
Inne	\$ 0 \$ 0	\$ 0	
PASYWA			
		RÓŻNICA (pocz.-kon.)	
Rachunki do zaplacen	\$ 82000 \$ 86000	\$ -4000	
Nagromadzone odsetki	7300 7300	0	
Nagromadzone podatki	1700 1700	0	
Inne	0 0	0	
OGÓŁEM INNE KOREKTY WYDATKÓW NIEGOTÓWKOWYCH		\$ _____	\$ _____
DOCHÓD GOSPODARSTWA NETTO		\$ _____	\$ _____

ODPOWIEDZI I KOMENTARZE 1

Pytania z wideo

Zaznacz czy następujące zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F).

- P 1. Deklaracja o dochodzie jest zestawieniem przychodu wytworzonego w ciągu określonego czasu, zwykle jednego roku, pomniejszonego o wydatki poniesione w związku z wytworzeniem tego przychodu. Wynikiem jest dochód netto gospodarstwa.
- P 2. Przychód gospodarstwa składa się z kwot uzyskanych z bieżących operacji i z zysków lub strat pochodzących z inwestowania w gospodarstwo.
- F 3. Gotówkowy dochód gospodarstwa netto obejmuje zmiany w zapasach.
Komentarz: Fałszywe. Gotówkowy dochód gospodarstwa netto równa się przychodom gotówkowym pomniejszonym o wydatki gotówkowe.
- P 4. W oparciu o rachunek gotówkowy można obliczyć dochód gospodarstwa netto odejmując amortyzację od przychodu gospodarstwa netto.
- F 5. Amortyzacja jest wydatkiem gotówkowym.
Komentarz: Fałszywe. Amortyzacja jest wydatkiem niegotówkowym
- P 6. Do przychodu uzyskanego przez gospodarstwo zalicza się wpłaty gotówkowe z rządowych programów rolnych.
- P 7. Deklaracja o dochodzie, sporządzona w oparciu o rachunek całościowy, zawiera dwie kategorie wydatków gospodarstwa. Są to wydatki gotówkowe i niegotówkowe.
- F 8. Gotówka wyłożona na zakupy maszyn rolniczych jest w deklaracji o dochodzie ujęta jako wydatek gotówkowy.
Komentarz: Fałszywe. Gotówkowe wydatki na zakup maszyn rolniczych nie są ujmowane jako wydatki w deklaracji o dochodzie. Są one wykazywane jako amortyzacja, co nie jest wydatkiem gotówkowym.
- F 9. Dochód gospodarstwa netto oblicza się przez odjęcie wydatków gotówkowych w ciągu pewnego okresu czasu (łącznie z gotówkowymi wydatkami na nieruchomości) od uzyskanych w tym czasie przychodów.
Komentarz: Fałszywe. Wydatki gotówkowe na zakup nieruchomości rolnych nie są wykazywane jako wydatki gotówkowe w deklaracji o dochodzie.
- P 10. Jedno z zastosowań deklaracji o dochodzie polega na tym, że deklaracja ta pomaga wytłumaczyć zmiany wartości majątku netto.

Przykład:

Rołnik Jones miał roczny przychód z gospodarstwa wynoszący \$ 100000. Jego wydatki operacyjne w ciągu roku wynosiły \$ 65000, a koszty amortyzacji \$ 20000. Wartość jego zapasów zboża zmniejszyła się w ciągu roku o \$ 15000. W ciągu tego roku zakupił on traktor za \$ 30000 i zapłacił za niego gotówką. Na podstawie wyłącznie tych informacji przyporządkuj podane niżej kwoty do odpowiedniej kategorii. Ta sama litera może być użyta więcej niż jeden raz i nie wszystkie litery muszą być wykorzystane.

<u>C</u>	11. Dochód gotówkowy gospodarstwa netto	A. 0
<u>A</u>	12. Dochód gospodarstwa netto (rachunek całościowy)	B. 15000
<u>B</u>	13. Dochód gospodarstwa netto (rachunek gotówkowy)	C. 35000
<u>D</u>	14. Wydatki ogółem (rachunek gotówkowy)	D. 85000
<u>D</u>	15. Wydatki ogółem (rachunek całościowy)	E. 115000

P 16. Do sporządzenia deklaracji o dochodzie przy użyciu rachunku całościowego potrzebne są bilanse: początkowy i końcowy.

F 17. Wzrost wartości tej części majątku nieruchomego gospodarstwa, która nie została sprzedana w ciągu roku, powinien być uwzględniony po stronie przychodu w deklaracji o dochodzie, jeśli rachunki prowadzono metodą całościową.

Komentarz: Fałszywe. Zysk (lub strata) występuje wtedy, gdy aktywa średnio- lub długoterminowe są sprzedawane za cenę większą (lub mniejszą) od podstawy opodatkowania aktywów.

P 18. Jeśli stosujemy rachunkowość całościową, to w przypadku gdy na początku wartość zwierząt przeznaczonych do sprzedania jest mniejsza niż na końcu roku, przyrost wartości powinien być dodany do przychodu gotówkowego w celu obliczenia całkowitego przychodu.

P 19. Gdy wartość nagromadzonych odsetek w bilansie początkowym jest mniejsza niż w bilansie końcowym, to przyrost ten powinien być dodany do gotówkowych wydatków operacyjnych i do amortyzacji, jeśli obliczymy wielkość wydatków ogółem metodą rachunkowości całościowej.

P 20. Gdy wartość zapasów na początku roku jest większa niż na końcu roku, to różnica powinna być dodana do gotówkowych wydatków operacyjnych i amortyzacji, jeśli wielkość wydatków ogółem obliczamy opierając się na rachunkowości całościowej.

Odpowiedzi na pytania 11 - 15 wyliczane są w następujący sposób:

Gotówkowy przychód gospodarstwa	\$100000
- Gotówkowe wydatki operacyjne gospodarstwa	<u>-65000</u>
Gotówkowy dochód gospodarstwa netto	\$ 35000
- Amortyzacja	<u>-20000</u>
Dochód gospodarstwa netto (rachunek gotówkowy)	\$ 15000
- Zmniejszenie zapasu zbóż	<u>-15000</u>
Dochód gospodarstwa netto (rachunek całościowy)	0

W tym przykładzie całkowite wydatki, obliczone zarówno rachunkiem gotówkowym, jak i całościowym, wynoszą \$ 85000 (\$ 65000 gotówkowych wydatków operacyjnych plus \$ 20000 amortyzacji). Gotówka wyłożona na traktor nie jest ujęta jako wydatek gotówkowy.

ODPOWIEDZI I KOMENTARZE 2

Obliczanie dochodu gotówkowego netto i dochodu gospodarstwa netto

Odpowiedzi

1. \$59660 *	3. \$ 8000****	
2. \$42660 **	4. Zawyżone:	\$42660 (rachunek gotówkowy) i \$ 8000 (rachunek całosciowy)

Nazwisko: Frank Farmer   Okres 12 miesięcy kończący się 31.12.19X1

Przychody		RACHUNKOWOSC GOTÓWKOWA	RACHUNKOWOSC CAŁOŚCIOWA
PRZYCHÓD GOTÓWKOWY			
Kukurydza	\$101050		
Soja	44600		
Tuczniki	53760		
Zwierzęta rozplodowe	3060		
Inne	0		
CAŁKOWITY GOTÓWKOWY PRZYCHÓD GOSPODARSTWA		\$ 202470	\$ 202470
KOREKTY INWENTARYZACYJNE			
	STAN		RÓŻNICA
	początek koniec (kon.-pocz.)		
Kukurydza	\$ 60000 \$ 35000	\$ -25000	
Soja	20000 15000	-5000	
Tuczniki	20000 22000	+2000	
Zwierzęta rozplodowe	10000 9000	-1000	
Inne	0 0	0	
CAŁKOWITE KOREKTY INWENTARYZACYJNE		brak danych	\$ -29000
CAŁKOWITY PRZYCHÓD GOSPODARSTWA		\$ 202470	\$ 173470

Wydatki		RACHUNKOWOSC GOTÓWKOWA	RACHUNKOWOSC CAŁOŚCIOWA
- Zakup paszy		\$ -18000	\$ -18000
WARTOSC PRODUKCJI GOSPODARSTWA		\$ 184470	\$ 155470
GOTÓWKOWE WYDATKI OPERACYJNE			
Odsetki		\$ 18870	
Inne gotówkowe wydatki operacyjne		\$ 105940	
CAŁKOWITE GOTÓWKOWE WYDATKI OPERACYJNE GOSPODARSTWA		\$ -124810	\$ -124810
GOTÓWKOWY DOCHÓD GOSPODARSTWA NETTO		\$ 59660	brak danych
- Amortyzacja		\$ -17000	\$ -17000
Inne korekty wydatków niegotówkowych			
AKTYWA			
		RACHUNKI	RÓŻNICA
		początek koniec	(kon.-pocz.)
Niezuzyte materiały zaopatrzeniowe	\$ 5000	\$ 3340	\$ -1660
Inne	\$ 0	\$ 0	\$ 0
PASywa			
		RÓŻNICA	
		(pocz.-kon.)	
Rachunki do zaplacen	\$ 82000	\$ 86000	\$ -4000
Nagromadzone odsetki	7300	7300	0
Nagromadzone podatki	1700	1700	0
Inne	0	0	0
OGÓŁEM INNE KOREKTY WYDATKÓW NIEGOTÓWKOWYCH		brak danych	\$ -5660
DOCHÓD GOSPODARSTWA NETTO		\$ 42660	\$ 8000

DEKLARACJA O DOCHODZIE - ARKUSZ OCENY

Proszę o dokonanie oceny sesji przez zaznaczenie kółkiem liczb od 1 do 7 w punktach 1 - 7. Na przykład w punkcie 4, jeśli dobrze zrozumiałeś jak sporządza się deklarację o dochodzie, to zaznacz 7. Jeśli natomiast nie rozumiesz po zakończeniu sesji, jak sporządza się deklarację o dochodzie, to zaznacz 1.

W jakim stopniu sesja ta pomogła ci:

1. ośwoić się z deklaracją o dochodzie, czyli z raportem o zyskach i stratach, oraz uświadomić sobie jego znaczenie przy analizowaniu twojego przedsiębiorstwa rolnego.

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

2. poznać strukturę i pięć głównych składników deklaracji o dochodzie

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

3. zapoznać się z gotówkową i całościową metodą określania dochodu gospodarstwa netto.

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

4. nauczyć się sporządzania deklaracji o dochodzie.

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

5. docenić niektóre z zastosowań deklaracji o dochodzie.

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

6. uświadomić sobie, że dostępne są różne formularze deklaracji o dochodzie, i że powinienś wybierać formularz najlepiej odpowiadający potrzebom twojego gospodarstwa.

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

7. poznać ważną zależność między bilansem a deklaracją o dochodzie i rolę każdego z tych dokumentów w analizie działania przedsiębiorstwa.

<u>Bardzo dużym</u>			<u>Srednim</u>			<u>Małym</u>
7	6	5	4	3	2	1

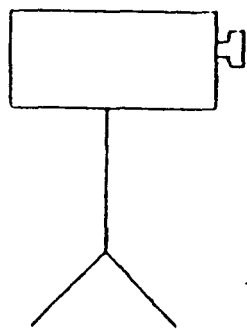
8. Czy informacji zawartych w tym module będziesz używał w prowadzeniu twojego gospodarstwa ?   TAK   NIE
Jeżeli tak, to w jaki sposób ? _____

Zaznacz odpowiednimi literami w zależności od tego, czy:

Zgadzasz się ze stwierdzeniem całkowicie	ZC
Zgadzasz się w pewnym stopniu	ZP
Całkowicie nie zgadzasz się	NC
W pewnym stopniu nie zgadzasz się	NP

9. Materiał prezentowano w taki sposób, że mogłem w miarę potrzeby korzystać z indywidualnej pomocy instruktora ZC   ZP   NC   NP
10. Materiał w tej sesji był zbyt łatwy ZC   ZP   NC   NP
11. Materiał w tej sesji był zbyt trudny ZC   ZP   NC   NP
12. Nie zyskałem dużo uczestnicząc w tej sesji ZC   ZP   NC   NP
13. Przypuszczalnie uczestniczyłbym w jeszcze jednym programie edukacyjnym prowadzonym w ten sposób ZC   ZP   NC   NP
14. Uważam, że ten sposób nauczania (uczestnicy uczą się z materiału pisemnego i wizualnego oraz przez ćwiczenia praktyczne) jest bardziej skuteczny niż wykład lub pokazywanie filmów i przezroczy ZC   ZP   NC   NP
15. Oceń następujące elementy według ich użyteczności, pisząc cyfry od 1 do 5. Cyfra 1 niech oznacza największą użyteczność.
- _____ a. ćwiczenia
- _____ b. taśma wideo
- _____ c. instruktor
- _____ d. materiały drukowane
- _____ e. inne (podaj jakie): _____
16. Ile modułów kursu 'Zarządzanie przedsiębiorstwami rolnymi' widziałeś, zanim zapoznałeś się z niniejszym modułem ? _____
17. Moje przedsiębiorstwo rolne:
- a. jest mocne pod względem majątkowym
  - b. ma problemy, ale nie grozi mu bezpośrednio niewypłacalność ani zajęcie majątku
  - c. potrzebne są korekty, aby uniknąć niewypłacalności lub zajęcia.

DEKLARACJA O DOCHODZIE

Film przedstawiający
finanse

**ZMIANY WARTOŚCI ZAPASÓW SĄ
SPOWODOWANE ZMIANAMI:**

- * Ilości
- * Cen
- * Ilości i cen

DEKLARACJA O DOCHODZIE

Całkowite przychody gospodarstwa

+ - Zmiany wartości
zapasów

- Zakupiona pasza

- Zakupione zwierzęta

= Wartość produkcji gospodarstwa

- Wydatki gotówkowe

- Amortyzacja

+ - Wydatki niegotówkowe

= dochód gospodarstwa netto

DOCHÓD GOTÓWKOWY NETTO

Całkowity przychód gotówkowy   \$177470

- Całkowite wydatki gotówkowe   -142810

= Dochód gotówkowy netto   \$ 34660

**KOREKTA WYDATKÓW PRZEZ
UWZGLĘDNIENIE WYDATKÓW
NIEGOTÓWKOWYCH**

Gotówkowe wydatki operacyjne	\$124810
Amortyzacja	17000
Niewykorzystane materiały	1660
Rachunki do zapłacenia	<u>4000</u>
Całkowite wydatki operacyjne	\$147470